

**Budapest Főváros X. kerület
Kőbányai Önkormányzat
Jegyzője**

**Előterjesztés
a Képviselő-testület részére**

**a Budapest Főváros Közgyűlése által kiírt „Műemléki Keret 2014” pályázathoz forrás
biztosításáról**

I. Tartalmi összefoglaló

Budapest Főváros Közgyűlése a főváros városképét meghatározó építészeti értékek rekonstrukciójára, felújítására minden évben pályázatot ír ki „Műemléki Keret” címmel. Az idei „Műemléki Keret 2014” című felhívás benyújtási határideje 2014. október 1-je volt (pályázati felhívás 2. melléklet).

A támogatás célja a Budapest városképét meghatározó épített értékek megmentése, azok felújítása, restaurálásának segítése. A támogatás célja hangsúlyozottan az eredeti részek felújítása, restaurálása, visszaállítása.

Pályázók köre: épületek tulajdonosai és jogszerű használói pályázhatnak, mint építtetők

Támogatás mértéke: 100%, de a támogatás mértéke függ a beérkezett pályázatok számától és azok minőségétől.

A konstrukcióra a Kőbányai Önkormányzat pályázatot nyújtott be 2014 október 1-jén a Szent László Plébániatemplom (Budapest X., Szent László tér 34., hrsz.: 39124) lépcsőjének felújítása céljából.

A pályázati dokumentáció részét képező, megalapozó, állapot-meghatározó és felújítási szakvéleményt, valamint a költségvetést a Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Osztályának munkatársai készítették el. A felújítás összköltsége bruttó 13 500 000 Ft (3. melléklet), amelyből a Budapest Főváros Önkormányzatától kért vissza nem térítendő támogatás összege bruttó 7 500 000 Ft.

A Főpolgármesteri Hivatal tájékoztatása szerint előreláthatólag az igényelt támogatásnak csupán legfeljebb harmadával, 2 500 000 Ft összeggel tudják támogatni a projektet. A pályázati döntés még nem született meg.

II. Hatásvizsgálat

A Szent László Plébániatemplom bejáratí lépcsőjének burkolata erősen sérült, egyes helyeken balesetveszélyes, mindenképpen felújításra szorul. A felújítást követően a templom bejáratí lépcsője új, egységes és az eredeti állapotnak megfelelő állapotba kerülhet.

Nyertes pályázat esetén a felújítási munkálatokra Budapest Főváros Közgyűlése által kiírt Műemléki Keret csak részben biztosítja a forrást, az Önkormányzatnak ezért önrészt szükséges hozzá biztosítani.

A tavalyi Műemléki Keret pályázat keretében még az idei évben megújul a Szent László Plébániatemplom bejáratí előcsarnoka, az idei konstrukció keretében a lépcső rekonstrukciójára kerül sor, így lehetőség nyílik arra, hogy lépcsőről lépcsőre teljesen megújuljon Kőbánya egyik legszebb, önkormányzati tulajdonú műemléke.

III. A végrehajtás feltételei

A felújítás összköltsége a benyújtott költségvetés alapján bruttó 13 491 770 Ft, a pályázaton igényelt összeg maximum 7 500 000 Ft, de Főpolgármesteri Hivatal tájékoztatása szerint csupán a költségek harmadát, legfeljebb 2 000 000-2 500 000 Ft összeget tudnak biztosítani a pályázat keretéből.

A Kőbányai Önkormányzat 2014. évi költségvetésében a Szent László Plébániatemplom lépcsőjének felújítására és a templom karbantartására összesen 9 500 000 Ft lett betervezve, így nyertes pályázat esetén, 2 000 000 Ft összegű pályázati forrással számolva, összesen legfeljebb 11 500 000 Ft áll rendelkezésre. Ezt az összeget szükséges a jelen előterjesztés keretében kiegészíteni legfeljebb bruttó 2 000 000 Ft összeggel.

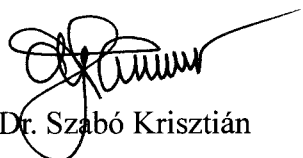
A Budapest Főváros Közgyűlése által biztosított pályázati összeg vissza nem térítendő támogatásként hasznosítható. Az elnyert támogatást a pályázó a szerződéskötést és a szerződésben vállalt kötelezettségeinek teljesítését követően kapja meg.

A pályázat önrészéhez a fedezetet a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat 2014. évi költségvetéséről szóló 2/2014. (II. 20.) önkormányzati rendelet 12. melléklet 3. sorának terhére (Képviselő-testület általános tartalék) javasolom biztosítani bruttó 2 000 000 Ft összegben.

IV. Döntési javaslat

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete meghozza az előterjesztés 1. mellékletében foglalt határozatot.

Budapest, 2014. november „14.”

Dr. Szabó Krisztián

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testületének

.../2014. (... ..) határozata

a Budapest Főváros Közgyűlése által kiírt „Műemléki Keret 2014” pályázathoz forrás biztosításáról

1. Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a Budapest Főváros Közgyűlése által kiírt „Műemléki Keret 2014” pályázat keretében a Szent László Plébániatemplom (Budapest X., Szent László tér 34., hrsz.: 39124) bejárati lépcsője burkolatának felújítására a Budapest Főváros X. kerület Kőbányai Önkormányzat 2014. évi költségvetéséről szóló 2/2014. (II. 20.) önkormányzati rendelet 12. melléklet 3. sorának (Képviselő-testület általános tartalék) terhére 2 000 000 Ft összegű önrészt biztosít.

2. A Képviselő-testület felkéri a polgármestert az előirányzat-átcsoportosítás végrehajtására, valamint a költségvetési rendeletben történő átvezetés érdekében a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő:

azonnal

Feladatkörében érintett:

a Gazdasági és Pénzügyi Főosztály vezetője

a Jegyzői Főosztály Városüzemeltetési Osztály vezetője

PÁLYÁZATI KIÍRÁS

MŰEMLÉKI KERET 2014.

Budapest Főváros Közgyűlése a főváros városképét meghatározó építészeti értékek rekonstrukcióját, felújítását támogatni kívánja. E célra a 11/2014. (III.14.) Főv. Kgy. rendeletben 48.250.000 Ft pénzügyi fedezetet biztosított, amelyet „Műemléki Keret 2014.” címmel pályázat útján kíván hasznosítani.

A támogatás célja a Budapest városképét meghatározó épített értékek megmentése, azok felújítása, restaurálásának segítése. A támogatás célja hangsúlyozottan az eredeti részek felújítása, restaurálása, visszaállítása.

Ilyenek lehetnek a közterületről látható arculatot, utcaképet meghatározó részek, mint a homlokzatok helyreállítása, színezése, valamint ezek tartozékai, díszítései (szobor, relief, majolika, mázas cserép, mozaik, sgraffito, díszítőfestés, díszüvegezés, kovácsoltvas rács és korlát, öntöttvas és spiáter díszítmény, stb.), különleges építészeti értéket képviselő vagy az épület megjelenésében jelentős szerepet játszó nyílászáró, terasz, tető felújítása, kapuzat, kerítés, előtető restaurálása.

A nagyközönség számára is látogatható közintézmények, egyházi épületek belső tereiben lévő iparművészeti, képzőművészeti, belsőépítészeti, értékek felújítása, restaurálása (kapualj, lépcsőház, udvar, belső közös terek) szintén támogatható.

A támogatásra az épületek tulajdonosai és jogszerű használói pályázhatnak, mint építtetők.

A pályázat elbírálása során előnyt élvez az a pályázó, aki műemléki védettségű épület vagy műemléki jelentőségű területen álló épület közterületről látható homlokzati épületdíszjeinek, kapuzatainak felújításához vagy közintézmények nagyközönség számára is látogatható tereiben lévő belsőépítészeti, iparművészeti, képzőművészeti értékek felújításához kér támogatást, valamint aki a megpályázott munka költségeiből nagyobb önrészt vállal.

A pályázat alapján vissza nem térítendő támogatás nyerhető el. Az odaítélt támogatás mértéke függ a beérkezett pályázatok számától és azok minőségétől.

Az elnyert támogatás kizárólag építészeti érték felújítását, rekonstrukcióját hivatott támogatni. Az épületek megfelelő műszaki állapotban tartásához elengedhetetlenül fontos, a jókarbantartás körébe sorolható munkák elvégzését más források (önerő, egyéb pályázatok, stb.) bevonásával lehet megvalósítani. A támogatás a tervezés, tervezői művezetés, felelős műszaki vezetés és műszaki ellenőri tevékenység költségeire nem használható fel. A támogatásra csak még meg nem valósult munkákkal lehet pályázni.

A Fővárosi Közgyűlés által biztosított 48.250.000 Ft keret vissza nem térítendő támogatásként hasznosítható. Az elnyert támogatást a pályázó a szerződéskötést és a szerződésben vállalt kötelezettségeinek teljesítését követően kapja meg.

A pályázatokat 2014. október 1-ig kell postán beküldeni a Főpolgármesteri Hivatal Városepítési Főosztályának címezve (1052 Budapest, Városház utca 9-11.) vagy személyesen benyújtani a Főpolgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján (1052 Budapest V. kerület, Bárczy István utca 1-3.sz.), hétfőn és szerdán 8⁰⁰-18⁰⁰-ig, kedden és csütörtökön 8⁰⁰-16³⁰-ig, pénteken 8⁰⁰-14⁰⁰ óráig.

A pályázatokat **ZÁRT BORÍTÉKBAN** kell benyújtani akár postai úton küldik, akár személyesen adják be. A borítékra kérjük ráírni:

MŰEMLÉKI KERET 2014.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

I. Általános adatok:

1. a pályázati űrlap 1 példányban kitöltve
2. a./ építési engedélyhez kötött munka esetén:
az építési engedélyezési tervdokumentáció és a jogerős építési engedélyezési határozat;
- b./ amennyiben a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. mellékletében foglaltak szerint nem engedélyköteles a tervezett tevékenység:
tervezési jogosultsággal rendelkező építész tervező és/vagy szakrestaurátor által készített műszaki leírás a hiteles helyreállításhoz szükséges eredeti állapotot ismertető dokumentumokkal (esetenként archív terv, archív kép, történeti leírás), valamint az építész tervező vagy szakrestaurátor nyilatkozata arról, hogy a támogatással elvégezni kívánt munka nem építési engedély köteles tevékenység;
- c./ amennyiben a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. mellékletében foglaltak szerint nem engedélyköteles a tervezett tevékenység, de az a kerületi önkormányzat rendelete szerint településképi bejelentési eljáráshoz kötött tevékenység:
tervezési jogosultsággal rendelkező építész tervező és/vagy szakrestaurátor által készített bejelentési eljárási tervdokumentáció a hiteles helyreállításhoz szükséges eredeti állapotot ismertető dokumentumokkal (esetenként archív terv, archív kép, történeti leírás) és a kerülettől kapott bejelentés tudomásul vételéről szóló igazolás;
- d./ amennyiben a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. mellékletében foglaltak szerint nem engedélyköteles a tervezett tevékenység, de az a 393/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet 3.§ értelmében örökségvédelmi engedélyhez kötött tevékenység:
tervezési jogosultsággal rendelkező építész tervező és/vagy szakrestaurátor által készített örökségvédelmi engedélyezési dokumentáció és az örökségvédelmi engedélyezési határozat.
3. fotódokumentáció a felújítani kívánt épület, épületrész bemutatására 3-10 fényképpel a beavatkozás előtti állapotról;
4. a megvalósítást szolgáló részletezett, tételes költségvetés;
5. amennyiben civil szervezet pályázik, annak szervezeti formájának megnevezése, közhasznúsági minősítése, bírósági nyilvántartási száma, adószáma, főbb tevékenységi körének bemutatása, bankszámlaszáma;

II. Nyilatkozatok, meghatalmazások:

1. magánszemély vagy jogi személy pályázó esetén, amennyiben nem maga vagy törvényes képviselője jár el, a támogatási szerződés megkötésére vonatkozó meghatalmazás, teljes bizonyító erejű okirati formában;
2. jogi személy pályázó esetében aláírási címpéldány vagy annak hiteles másolata és a cégkivonata;
3. amennyiben a pályázó képviseletét cég látja el, akkor a képviselő aláírási címpéldányán, cégkivonatán és a meghatalmazásán túl a megbízási szerződés;
4. a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 14. §-a szerinti nyilatkozatok (a társasházak nem tartoznak az említett törvény hatálya alá, így a társasházak esetében ezen nyilatkozatok csatolása nem szükséges.) A nevezett törvény által előírt nyilatkozatok mintáit jelen pályázati kiírás 1.2 számú mellékletében található „1-3. nyilatkozatok” tartalmazzák.

Társasházak és közös tulajdonú ingatlanok esetében az általános feltételeken túl, az alábbi mellékletek:

5. lakóközösségi közgyűlési határozat arról, hogy a pályázaton elnyert támogatást igénybe kívánják venni;
6. a tulajdonostársak, a társasház képviseletére jogosító okirat (meghatalmazás, közgyűlési felhatalmazás a szerződés megkötésére, közös képviselő megválasztásáról szóló közgyűlési határozat vagy annak hiteles másolata, megbízási szerződés);

A határidőn túl érkező, valamint formailag meg nem felelő pályázatok elbírálására nem kerül sor, azok érdemi vizsgálat nélkül elutasításra kerülnek.

A benyújtott pályázati anyag eredeti példánya az elbírálást követően a kiírótól nem igényelhető vissza.

Hiánypótlás

Amennyiben a pályázó hiányosan nyújtja be pályázatát, a kiíró a pályázat benyújtási határidejét követő 10 munkanapon belül a pályázót – **a pályázati adatlapon feltüntetett e-mailcímre elküldött elektronikus levélben** – egyszeri alkalommal, kézbesítési visszaigazolást kérve hiánypótlásra szólítja fel.

A hiányzó dokumentum(ok) benyújtására **kizárólag személyesen vagy postai úton van lehetőség** Főpolgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján (1052 Budapest V. kerület, Bárczy István utca 1-3.sz.), hétfőn és szerdán 8:00-18:00-ig, kedden és csütörtökön 8:00-16:30-ig, pénteken 8:00-14:00 óráig a hiánypótlásra való felszólítást követő 5 munkanapon belül.

Szerződéskötés

A beérkezett pályázatokat a Fővárosi Közgyűlés bírálja el 2014. december 31-ig. A döntésről ezt követően 40 munkanapon belül a pályázók értesítést kapnak.

A támogatást elnyert pályázókkal a támogató képviseletében a főpolgármester megállapodást köt. A megállapodásnak tartalmaznia kell a megítélt pénzösszeg felhasználásának módját, határidejét, feltételeit, az ellenőrzés szabályait. A nyertes pályázókkal kötendő megállapodások tervezetét a pályázati kiírás 1.3 számú melléklete tartalmazza. A pályázati felhívás mellékletét képező Megállapodás tervezet előzetes irányadó minta, a pályázatok egyedi jellemzői alapján a változtatás jogát a Támogató fenntartja.

A pályázat által támogatott munkák teljesítésének határideje maximum a szerződéskötéstől számított egy év időtartam lehet.

A főpolgármester a pályázat alapján elnyert pénzösszeg felhasználását a Főpolgármesteri Hivatal közreműködésével ellenőrzi.

A szerződéskötés megghiúsul, ha a nyertes pályázó a pályázatának pozitív elbírálásáról szóló tájékoztatóban foglalt határidőig a támogatásra vonatkozó szerződést nem írja alá.

A szerződéskötés megghiúsulása esetén, a pályázaton elnyert összegre a pályázó a továbbiakban nem tarthat igényt.

Elszámolás

A kivitelezés megvalósulását követő elszámolásnak mellékletként tartalmaznia kell:

1. a számlát kiállító céggel kötött **vállalkozási szerződés másolatát**
2. amennyiben a pályázati anyagban szereplő költségvetés után **attól eltérő, új költségvetés** készült, annak csatolását;
3. **a Támogatott és az általa igénybe vett kivitelezők közötti műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvet;**
4. **számlamásolatokat**

a számlán szerepeljen:

- „A számla a 2014. évi Műemléki Keret elszámolásához került felhasználásra”

- a támogatott aláírása, pecsétje

a számlamásolaton szerepeljen:

- „A számlamásolat az eredetivel mindenben megegyező”

- a támogatott aláírása, pecsétje

A számla kizárólag a szerződésben szereplő, támogatott munka elvégzéséhez szükséges építési anyagról és annak kivitelezéséhez kapcsolódó munkadíjról szólhat!

A számlán megrendelőként a Támogatott szerepeljen.

A pályázatok benyújtásához, a kivitelezés során felmerülő kérdések tisztázásához, illetve az elszámolás zavartalanabbá tétele céljából a Főpolgármesteri Hivatal Városépítési Főosztálya konzultációs lehetőséget biztosít telefonon vagy előzetes egyeztetés alapján.

telefon: 327-1450

1052 Budapest, Városház utca 9-11. III. emelet 373.

Mellékletek:

1. Pályázati űrlap
2. Nyilatkozatok a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. tv. alapján
3. Támogatási szerződés minta

Budapest, 2014. április

*Budapest Főváros X. kerület
Kőbányai Önkormányzat*

A KŐBÁNYAI SZENT LÁSZLÓ PLÉBÁNIA TEMPLOM

bejárati előlépcsőjének felújítása

Állapotmeghatározó és felújítási szakvélemény

Készítette:

Mednyánszky Miklós
kulturális örökségvédelmi szakértő
eng. sz.: Sz-52/2009

2014. szeptember 9.

TARTALOM

1. Előzmények, a templom története röviden
2. A templom bejárat elölépcsőjének leírása
3. Javasolt felújítás, elvégzendő munkák

Mellékletek:

1. Alaprajz
2. A nyugati lépcsőkar hibáinak bemutatása
3. A középső lépcsőkar hibáinak bemutatása
4. Alaprajz a kövek számozásával
5. Előlnézet
6. Részletrajzok 1-4.
7. 1. sz. fotódokumentáció: eredeti tervek és fotók
8. 2. sz. fotódokumentáció: a lépcső jelenlegi állapota

1. Előzmények, a templom története röviden

Kőbánya legismertebb és legszebb műemléke a kerület központjában található Szent László római katolikus plébánia-templom. Alaprajza három hajós, kereszthajós bazilikás rendszerű. Főhajójának hossza 50 méter, legnagyobb belső magassága 23 méter. Főhomlokzatán hatszög alaprajzú, 83 méter magas torony emelkedik, ez a Főváros legmagasabb ilyen jellegű építménye.

Az épület eklektikus jellegét a különféle színű kőanyagok és burkolatok, valamint a színes mázas, a pécsi Zsolnay gyárban készített cserépfedés és a szintén pécsi pirogránit épületdíszek határozzák meg. Oldalhajói felett a francia gótikából ismert támbordák fedezhetők fel, s szintén e stílus elemeit láthatjuk a főhomlokzatot lezáró, a tornyot két oldalról határoló háromszögű oromfalak ablakimitációin is.

A szecessziót a gótikával és keleti, valamint magyar népi elemekkel ötvöző homlokzatai különös, de egységes látványt nyújtanak. A falazatokat, a tetőszerkezetet magyaros motívumok díszítik. Megfigyelhető, hogy az anyaghasználat a legkisebb elemeken is a lehető legjobbra törekedett, ez különösen értékessé teszi az épület egészét.

A templom építése csak hosszas vita és több tervváltozat elkészülte után kezdődhetett meg. A források szerint a templom építését irányító bizottság csak az ötödik, Lechner Ödön által készített tervváltozatot fogadta el 1893-ban. A végleges tervek alapján Szabó János építési vállalkozót bízták meg az építéssel, Lechner Ödön művezetőként közreműködött (ma ez a tervezői művezetésnek felelne meg). A tervek szerint a templom felszentelésére a millenniumi ünnepségek keretében került volna sor. A munkák 1894. április 15-én kezdődtek meg, az alapkövet 1894. június 12-én helyezték el.

Több probléma is felmerült az építkezés során. Az alapgödör megnyitása után derült ki, hogy a talaj nem elég teherbíró, így az alapozási síkot mélyebbre kellett helyezni. Szintén problémát jelentett, hogy nagy ütemben folyó millenniumi építkezések miatt se elegendő építési anyag, se megfelelő szakmunkás nem állt az építők rendelkezésére.

A templom falai 1896 nyarára már álltak, június 2-án sort is kerítettek ennek megünneplésére. A toronyra a kereszt azonban végül csak 1897. augusztusában került fel. Az épületet 1899. április 2-án nyitották meg teljes egészében, az első szentmisére ezt megelőzően, 1899. március 21-én került sor. A főváros törvényhatósági bizottsága a fővárost megillető kegyúri jogánál fogva úgy döntött, hogy a templom védőszentjéül Szent Lászlót választja.

Közben az építkezésért felelős Lechner megbízatását visszavonták, mivel az ő elképzelései szerinti belső építészeti kialakítás még jó másfél évet (és jóval több költséget) igényelt volna. A munkák irányítását Steindl Imrének, az Országház építőjének tanítványa, Tandor Ottó műegytemi tanár vette át. A takarékosabb megoldások miatt a templom belső képe jóval szerényebb külső összképénél.

A templom építésénél a kor legjelesebb mesterei és szakcégei közreműködtek.

A díszítésre szolgáló pirogránit elemek és cserepek, az ugyanilyen anyagból készült oltárok, keresztelőkút és szószék a pécsi Zsolnay gyár zsenialitását dicsérik. A lakatosmunkákat a kor egyik legnevesebb műlakatos, Jungfer Gyula készítette, míg az üvegfestményeket a világhírű Róth Miksa műhelyében alkották. A belső díszítésben Hauszmann Sándor (kőfaragó) és Marhenke Vilmos (műszobrász, majolika díszítések) közreműködtek, a falfestést Scholtz Róbert készítette.

Az épület – köszönhetően a mívés kimunkálásnak és az értékes anyagoknak – a kezdetektől fogva kiemelkedő értékűnek számított, és már az első világháború idején műemlékké nyilvánították.

Mivel az épület magasan kiemelkedett környezetéből, a II. világháború alatt igen súlyos károkat szenvedett. A németek a tornyában géppuskafészkét rendeztek be, a torony és a tető belövést is kapott. Az oroszok a megszállás után istállót alakítottak ki hajójában.

A templom sokáig félig romosan állt, noha a hitélet folytatódott benne. Újabb csapás akkor érte, amikor 1957-ben leégett a tető gerincén, a kereszthajó közepén állott ún. huszártorony.

Az ötvenes években műemléki besorolását „visszaminősítették”, az államnak nem volt olyan fontos épsége, ekkor csak „műemlék jellegű”-ként tartották számon. Hosszú-hosszú évtizedekig felállványozva állt Kőbánya főterén. Külső felújítása 1974-ben kezdődött, és végül 1994-ben fejeződött be, melyet teljes egészében az Országos Műemlékvédelmi Hivatal és elődje, a Műemléki Felügyelőség finanszírozott. Belső részeinek felújítása – melynek költségeit a hívők adományaiból, és az egyházmegye illetve az önkormányzat által nyújtott támogatásból fedezték – 1993-94-ben történt meg. 1991-ben ismét műemlékké nyilvánították, majd az 1997-es műemléki törvény óta I. kategóriájú – azaz kiemelt – műemléknek számít. A templom épülete jelenleg a Kőbányai Önkormányzat tulajdona.

Műemléki törzsszáma: 15686, helyrajzi száma: 39124.

A templom építésével kapcsolatban rögzíteni szükséges, hogy sem az 1980-as évekbeli felújítás során, sem a jelen szakvélemény készítésekor a Lechner-Tandor-féle építési terveket nem sikerült fellelni. A templom különféle terveiből csak fotóreprodukciók maradtak fenn, részben Vámos Ferencnek a Magyar Építészeti Múzeumban őrzött hagyatékában illetve fontos – és egyelőre egyetlen – forrásként az „Építő Ipar” című folyóirat 1894. évi évfolyamának mellékleteként. Az itt megtalálható, a tervekről készült fotóreprodukciók éppen a bejárat kialakítására vonatkozóan több változatot is tartalmaznak, de a végül elkészült megoldás beazonosítható.

2. A templom bejárat elölépcsője

A templom bejárata a főhomlokzaton elhelyezkedő, előreugró, hatszög alaprajzú nagytorony alatt helyezkedik el. Nyitott előterébe a hatszög csúcspontjain álló pillérkötegek által határolt boltíves, nyitott kapuzatokon át lehet bejutni. A nyílások kialakítása eklektikus jellegű, részben a gótikát, részben a Lechner Ödön által meghonosított formakincset követi: a boltívekbe sztalaktit-szerű kerámia mérművek kerültek, az oszlopokon kúszólevelek, fiatornyok láthatóak, az oszlopfők a szecesszió és a gótika vegyítéséből kialakult formákat mutatnak. A nyitott előcsarnok bejáratainak oromfalait egykor a Hit-Remény-Szeretet hármast szimbolizáló angyalok kerámiából készült domborműve díszítette. A szabályos hatszöget mintázó előcsarnok belső magassága 7,65 méter, melyhez három (keleti, déli és nyugati) oldalról pizskei vörös márványból készült 7 fokú lépcső vezet fel. A boltíve magassága 5,95 m, alaprajzi mérete 2,60 x 3,00 m. A kapuzatokat erőteljesen tagolt, négyzetes és köríves pillérekkel álló, téglával burkolt pillérkötegek határolják. Szintén téglával burkolt, tagolt pillérkötegek találhatók az előcsarnokból nyíló két, a templom padlásterébe vezető ajtót magában foglaló falazat két oldalán. Az előcsarnok északi oldalán nyíló, a templomtérbe vezető kapuzat szélessége 2,45 m.

A két szélső lépcsőkaron egy-egy, középre elhelyezett korlát látható, mely egyszerű vascsőből készült. A jobb oldali lépcsőkaron egy utólag (valószínűleg az 1980-as évekbeli felújítás során) elhelyezett rámpa található, melynek anyaga és kialakítása azonos a lépcsőfokokéval, de jellegénél, formájánál fogva erősen zavarja az lépcső összképét. Meredeksége használhatóságát erősen megkérdőjelezi.

A Szent László templom bejárat lépcsőjének leírása

A templom bejárat előterébe 3 oldalról vezet fel lépcső. Mindhárom lépcsőkar 7 fokból áll, méreteik mindhárom oldalon azonosak. A lépcsők fellépője 15-16 cm, belépőjük, azaz lapjuk 32-33 cm között változik. A lépcsőszerkezet megbontására jelen vizsgálat során nem került sor, azonban megállapítható, hogy azok úgynevezett tömblépcsők, azaz keresztmetszetük téglalap alakú. Közismert, hogy a történelmi korokban, illetve a nagy épületek esetében a fokok kialakításához ezt a formát alkalmazták, mivel tartósabb volt. Belső kőlépcsők esetében készültek ék alakú lépcsők is, melyek keresztmetszeti mérete – és ezzel a tömbök súlya – a ferde síkok következtében fele annyi volt, mint az előbbieké, ám kültéren ezek alkalmazását kerültk, mivel hamarabb tönkrementek.

Az egyes lépcsőfokok magassága 15-16 cm, járólapjuk szélessége 31-33 cm, mely a kopottság függvényében változó. Azaz a lépcsőszerkesztési szabályt tartva számított magasságuk 15,5 cm-nek, szélességük (belépőjük) 32 cm-nek veendő. Homloklapjuk és felső felületük csiszolt élszegéllyel és stokkolt érdesítéssel készült, bár ez sok lépcsőfokon már teljesen elkopott. Az élszegélyezés szélessége a tömbök hosszanti oldalán 3 cm, a rövidebbik oldalán 1,5 cm.

A lépcsők anyaga az úgynevezett tardosi vagy pizskei márvány.

A tardosi (piszkei) márvány

A középvrös árnyalatú piszkei márványnak nevezett építőkö – mely tulajdonképpen igen tömör mészkő, és nem márvány, mivel nem metamorf kőzet – hazánk egyik legnemesebb és legrégebben használatos díszítő kőve.

A Gerecse hegységben Tardos-Süttő-Piszke (utóbbi ma Lábatlan település része) körzetében már a római kortól többféle tömör mészkövet bányásztak. Süttöi sárgásfehér, barnás árnyalatú édesvízi mészkőből készültek Aquincum szobrai. A tardoson található Bánya-hegyi bányát a mai nap is megfigyelhető út kötötte össze már a rómaiak idején a Dunával és a szomszédos bányákkal.

A tardasi, vagy más néven piszkei „vrösmárvány” első jelentős felhasználására a középkorban kerül sor. Számptalan régészeti lelet, épületmaradvány tanúskodik erről. Már az esztergomi királyi palota építésekör is felhasználták az itteni követ, a hazai reneszánsz korában – azaz Mátyás király építkezéseinél – pedig ez volt az egyik leggyakrabban alkalmazott díszítőkö. A visegrádi királyi palotában látható, ebből az anyagból készült, mindenki által jól ismert nyolcszögletű kút a reneszánsz szobrászat legjelentősebb hazai darabjának számít. A kút romok alól feltárt eredeti elemei ma a palotamúzeum fedett helyiségeiben tekinthetők meg, eredeti helyén neves szobrász-restaurátorunk, Szakál Ernő által azonos, piszkei kőanyagból készült rekonstrukciója áll.

A piszkei márvány másik közismert és nagyszerű alkalmazása az 1506-1507-ben készült esztergomi Bakócz-kápolna. De szállítottak ebből az anyagból Lengyelországba is a krakkói Jagelló-kápolna díszítéséhez és Nagy Kázmér síremlékhez is.

A török pusztítása után a XVIII. század elején az egykori, kőbányászattal foglalkozó falvakba sváb (Süttő, Piszke) illetve szlovák (Tardos) népességet telepítettek. A kőbányászat ismét megindult, a környékbeli templomok, főúri házak építése, újjáépítése rengeteg követ igényelt. Az igazi fellendülés a századfordulón következett be. Az akkor az esztergomi érsekség birtokában lévő bányákat Itáliából betelepült kőfaragók vették bérbe, kik azután hosszú-hosszú időn át meghatározták a környék iparának fejlődését. Nem csak bérelték a bányákat, a kőfeldolgozásban is új módszereket vezettek be, új és folyamatosan fejlődő díszítési, alakítási változatokat alakítottak ki, emellett jelentős szerepet játszottak a környék társadalmi életében. Ekkor alakultak meg a nagy, később híressé vált kőfaragó telepek, mint például Süttőn a Holdampf-féle, az Áprily-féle, Piskén a Gerenday, Kehlendorfer üzem.

Az olasz bányászok leszármazottai a mai napig itt élnek ezekben a falvakban. Utódaik ma is viselik az Adami, Sachetti, Paganini, Paluzelli, Áprily (Áprily) nevet. Ez utóbbi családnevet érdemes megjegyeznünk: a Szent László templomon dolgozó kőfaragók között is találkozzunk egy Áprily János nevű mesterrel, aki minden bizonynyal süttöi vagy piszkei illetőségű volt...

A helyi kőbányászat, kőfaragás újabb aranykora a XIX. század 20-as éveitől számítható. Ekkör a Gerecse-hegységbeli kőbányákból került ki az esztergomi bazilika építéséhez (1822-1856) szükséges kő, majd a század végén a nagy budapesti építkezések igényeltek hatalmas mennyiségű díszítőkövet. Ezeket használták a Mátyás-templom, a bazilika díszítéséhez és piszkei márvánnyal találkozzunk a Szent László templom bejáratainak lépcsőinél is¹.

¹ Meg kell jegyezni, hogy nem csak a jelen szakvéleményben bemutatott főbejárat, hanem a két oldalsó, a sekrestyébe vezető bejáratú ajtók előtt is piszkei vrösmárvány lépcsőfokok találhatók.

A XIX. század közepén Fényes Elek Magyarország geographiai szótárában így ír: „Tardosnak legnagyobb kincse a Gerecse hegy alatt lévő márványbányaiban áll, melyek oly gazdagok, hogy haszonbérlők csaknem egész félmagyarországot innen látják el, simítás végett leginkább Almásra és Piskére hordatván, ugyanez oknál fogva a lakosok is élelmöket leginkább a márvány bányákban dolgozással és fuvarozással keresik.”

De faragásra alkalmas mészkövet bányásznak más helyiségekben is: a századfordulóról fellelhető dokumentumok szerint Lábatlanban 2, Piskén 7, Dunaalmáson 5, Tardoson és Süttőn szintén 7-7 kőbánya volt, melyek közül a piskeiek és a süttőiek is jelentős arányban vörösmárványt rejtettek.²

Érdemes megjegyezni, hogy a gerecsei kőbányászat térségében érdekes munkamegosztás alakult ki. A kőbányákban a fejtést szinte csak tardosi (tardosbányai) kőfejtők végezték, a kövek feldolgozásával (faragásával, csiszolásával) viszont a piskeiek, süttőiek foglalkoztak. Így alakult ki, hogy a feldolgozott vörösmárványt „piskei” néven illették, a „tardosi” megnevezés csak a hivatalos dokumentumokban jelenik meg.

A legfontosabb termékek a lábazati és padlóburkoló lapok, balkon-(erkély-) lapok, erkélylemezek, lépcsők, sírkövek, ajtó- és ablakkeretek voltak. Ezekben a falvakban ma is számos emlékét találjuk a helyi kőiparnak: kútkávák, sírkövek, emlékkeresztek, kapuoszlopok készültek a helyi kőből, de Hála József feljegyzi, hogy „néhányik portán még az istálló is ezzel a nemes anyaggal van kövezve”.³

A piskei vörösmárvány tulajdonságai.

Amint korábban is szó volt róla, a vörösmárványnak nevezett tömött gerecsei mészkő tulajdonképpen földtani szempontból nem minősül márványnak. Ez utóbbi kőzetek ugyanis nagy nyomás hatására átalakult (metamorf) mészkő-származékok, míg a piskei mészkövet ilyen hatás nem érte.

Maga a mészkő igen tömör, felületén az agyagtartalomra és különféle fémlerakódásokra utaló barnás vagy vöröses foltokkal. Ezek a változatos alakzatok a megcsiszolt, fényezett felületen különösen szép mintázatot eredményeznek, ezért igen alkalmas díszítő és szobrászati alapanyagnak. Többnyire lemezes szerkezetű, az egyes rétegek közé sok esetben agyaglerakódások települtek. Az ilyen – minőségében gyengébb – köveket burkolatok céljára, és mint jelen esetünkben, lépcsőknek, járólapoknak dolgozták fel.

A piskei „vörösmárvány” viszonylag jó teherbírású, szakítószilárdsága 550-650 kp/cm² közötti.

² Forrás: Hála József 1995. 317.o.

³ Hála József 1995. 321.o.

A bejáratú lépcső jelenlegi állapota, hibáinak bemutatása

Jelen tanulmány készítéskor igyekeztem felkutatni a templom 1980-as évekbeli felújításának dokumentumait. Ám ezekből nem derült ki, hogy ekkor a templom lépcsőjének teljes felújítására sor került volna. Ezt alátámasztják a helyszíni vizsgálat megállapításai is.

Az előző fejezetben említett, az „Építő Ipar” 1894. évi évfolyamában megjelent fotóreprodukciók között található, az épület hosszmetét ábrázoló két tervlapon a bejáratú lépcső alatt kétféle megoldást figyelhetünk meg: az egyiken a torony alapozására (lemezalap) épített falazatok közötti boltív, a másikon pedig egy, a torony alapozására szolgáló tömbalapnak, alul pedig sávalapnak támaszkodó boltív tartja a lépcsőt. Jelen vizsgálat során nem volt mód az alapozás feltárására, de mindkét megoldás kielégítőnek nevezhető.

A Fővárosi Levéltár tervtárában fellelhető fotódokumentáció (jelzet: XV.17.e.306. Budapesti Műemlékfelügyelőség 1312. és 1312. doboz) szerint a templom lépcsőzete az 1950-es években (1954 körül készült fényképeken) még ép volt, bár a középső lépcsőkar bal oldali tömblépcsőjén már látható az a vízszintes hézag, mely okának leírását a következő fejezetben részletezem, és mely ma már lépcsőfokon is megfigyelhető. A FIMÜV Műemléki Osztálya által 1975-ben készített fotódokumentáción – az akkor már beállványozott templom – lépcsőjén erős károsodások figyelhetők meg.

A templom lépcsője jelen állapotában erősen sérült, közepes mértékben tönkrement, egyes helyeken már balesetveszélyesnek tekinthető.

A három, méreteiben és kialakításában azonos lépcsőkar lépcsőelemeinek koráról nem lehetett információt beszerezni, de anyaguk, kialakításuk és sérüléseik vizsgálata alapján valószínűsíthető, hogy a nyugati és középső lépcsőkar tömbjei még az eredeti építés korából származnak, míg a keleti lépcsőkar a felújítás során átépítésre került. Ez utóbbi megállapítást arra lehet alapozni, hogy az itt található lépcsőfokok színe, struktúrája különbözik az előzőektől, és bár felületi megoldozásuk hasonló a másik kettőhöz, felületükön, éleiken nem látható ugyanolyan mértékű kopás. Alátámasztja ezt a megállapítást a FIMÜV Műemléki Osztálya által 1975-ben készített – korábban már említett - fotódokumentáció X-6-44 sz. fotója is, melyen az állványok mögött kivehető, hogy a keleti lépcsőkar lépcsői súlyosan sérültek. Ma ezek a sérülések nem láthatók, tehát ezek a kövek kicserélésre kerültek.

1. A templom építésével egy időben elhelyezett tömblépcsőkből álló nyugati és középső lépcsőkaron erősen tönkrement, lemezesen elvált, sérült, csorbult kötömbökkel találkozunk. A csorbulások, hiányok több darab esetében már balesetveszélyesnek minősíthetők. A tönkremenetel, a kopás részben annak is betudható, hogy ezen két lépcsőkarnak a forgalma a legnagyobb, de bizonyos károsodások egyértelműben nem ebből, hanem az egyes elemek korából és a nem megfelelő beépítési módból származtathatók.

Több lépcsőfok homloklapja lemezesen megnyílt, ami a nem megfelelő vízelvezetésre utal. A piszkei márvány tömbkövek a fent is ismertetett azon tulajdonsága, hogy bennük agyagrégződésesek találhatók, arra vezet, hogy kültéri beépítésük esetén idővel ezen agyagpászták mentén elválások alakulnak ki, melyek bizonyos környezeti hatások következtében (csapadék, fagyás és napsütés váltakozása stb.) még tovább nyílnak.

Ilyen rétegződött megnyílások figyelhetők meg a nyugati lépcsőkar 1-2-3 és 5. fokánál, valamint a középső lépcsőkar 2. és 4. lépcsőfokánál.

2. A lépcsőfokok kialakítása, elhelyezése bizonyos fokú „nagyvonalúságra” utal.

A lépcsőkarok belépő fokának (azaz az első, a mellékelt rajzokon I. számmal jelölt fokoknak) a lekerekítése nem illeszkedik a hozzájuk kapcsolódó, a bejárat építményéből kiugró pillért burkoló lábazati burkolókövekhez. A burkolólapokon a lépcső szélességével megegyező fészek került kialakításra, ám az elemek beforduló vége nem 32 cm, hanem 24 és 28 cm között változik. Ez a „szűkítés” perspektivikus szempontból elfogadható, ám ezáltal minden burkolólapon utólagos hézagkikenést kellett alkalmazni.

3. Szintén vitatható az a megoldás, mellyel a rajzokon V. és VI. számmal jelzett lépcsőfokok kerültek kialakításra: a burkolólapok ezek felett a lépcsőfokok felett a „levegőben lógnak”, mivel a fokok szélessége nem megfelelő mérettel került kialakításra.

4. A lépcsőfokok általános szerkesztési hibájának minősül az a tény, hogy a fokok nem fedik egymást, ezáltal egyrészt a teherelosztásuk nem megfelelő (minek következtében megbillentek), másrészt az így kialakult 1-3 cm széles résekbe por, szerves anyag rakódott le. Ezekben a helyeken a víz bejut a lépcsőfokok alá, ami növények megjelenéséhez, valamint a fokok alsó élének kagylós töréséhez, sérüléséhez vezetett.

5. Több lépcsőfokon számos utólagos, anyagában, stílusában és kivitelezésében is jelentősen eltérő pótlás, javítás figyelhető meg. Ezek a pótlások rendszerint műköből készültek, de láthatunk cementes javítást is. Mindkét javítási mód illetve javítóanyag a természetes kövek ellensége, alkalmazásuk semmiképpen nem javasolt.

6. A nyugati lépcsőkaron a tömbkövek jelentős számában a kövek bütüje (rövidebbik vége) kitört, ezért illesztésüknél 3-6 cm-es hézag alakult ki, mely balesetveszélyes. A középső karon ezek a hézagok (műkö anyaggal) kijavításra kerültek, de anyaguk, színük erősen különbözik az eredeti kövektől.

A lépcsőelemek, azaz a kötömbök elhelyezése, kiosztásának megfigyelése alapján megállapítható, hogy bár eredeti állapotukban (azaz a Lechner-féle építés idejében) az előlépcsők szerkesztési szabályait betartották, a későbbi javítások illetve felújítások során ezekre nem fordítottak kellő figyelmet⁴.

A szabályos kőkiosztás csak a jobb oldali lépcsőkaron maradt meg teljes egészében.

A lépcsőtömbök jelenleg megfigyelhető változó minőségének és szabálytalan kőkiosztásának oka nagy valószínűséggel az, hogy a templom 1980-as évekbeli felújításakor nem volt mód megfelelő építőanyagot beszerezni, ezért a nyugati és középső lépcsőkaron a pótlást bontásból beszerezett vagy a helyben még fellelhető kötömbök átfaragásával készítették el. Erre utal az is, hogy több helyen a lépcsőnek a pofafalakat alkotó elemekhez történő csatlakozását műköpótlással oldották meg.

⁴ A régi, klasszikus építészetben az ókori görögök által kialakított szabályokat tartották szem előtt az előlépcsők szerkesztésénél, megépítésénél. Ezek közül csak a legfontosabbak:

a, a lépcsők száma páratlan kell, hogy legyen, hogy ugyanazzal a lábbal lépjen az érkező a templomtérbe, mint amivel elindult a lépcsőn felfelé – azaz jobb lábbal, ne a ballal, mert az szerencsétlenséget hoz.

b, a lépcsőfokok méreteit a klasszikus $sz+2m=63$ cm szabályt követve úgy kell meghatározni, hogy inkább a hosszát kell növelni a lépcsőnek, a magassága a kényelmes fellépéshez igazodjon

c, a lépcsőknek kifelé kellett lejtetniük, hogy az esővíz lefelé folyjon róluk

d, a lépcsőfokoknak egymást fedniük kell, hogy ne alakulhasson ki a víz bejutását lehetővé tevő rés

e, a lépcső közepére (tengelyvonalára) ne essen toldás, mert az nem mutat szépen.

stb.

3. Javasolt felújítás, elvégzendő munkák

A Szent László templom bejárati lépcsője erősen sérült, egyes helyeken balesetveszélyes, mindenképpen felújításra szorul. Anyagi lehetőségek függvényében érdemes átgondolni, hogy mindhárom lépcsőkar elbontásra és cserére kerüljön, ezáltal egységes kép alakulhat ki.

A műemléképület látványának megőrzése érdekében csak az eredeti típusú anyaggal történő helyreállítás lehetséges. A jelenlegi tömblépcső elemek a vizsgálat alapján már nem újíthatók fel, ezért cseréjükre van szükség. Megvizsgálásra került az esetleges lapburkolatként készítendő lépcsőfokok kialakítása, de ez a megoldás nem illeszkedik a műemléképület együtteshez, és látványa sem megfelelő a környező épületszerkezetek mellett.

A fentiekre tekintettel a javításra az alábbi javaslatot teszem:

1. A jelenleg meglévő lépcsőkarokat el kell bontani olyan módon, hogy a munka végzése idején a templom megközelítése lehetséges legyen. Ezért a bontási és elhelyezési munkát szakaszosan kell végezni: elsőként a két oldalsó lépcsőkar felújítását javaslom elvégezni, majd ezek forgalomba helyezése után a középső lépcsőkar felújítását el lehet végezni.
2. a lépcsőkarok bontása után az azok alapját képező (a korabeli metszeten megfigyelhető) ferde síkú alaptestet meg kell vizsgálni abból a szempontból, hogy az alkalmas-e az új lépcsőkarok elhelyezésére.

Az egyes lépcsőfokok kialakítása mindhárom lépcsőkaron azonos, így az alább leírtak egységesen vonatkoznak a szerkezetekre

3. a lépcsők kialakítása és elhelyezésére vonatkozó előírások:
 - a. A kőtömbök hosszának és kiosztásának megtervezésekor szem előtt tartottam, hogy az a lehető legjobban közelítsen a templom építéskori, eredeti állapotához. Ehhez felhasználtam a bejáratról 1954 körül készült fotót.
 - b. Az eredeti kőkiosztástól technológiai okok miatt az I. és II. sor esetében el kell térni. Az íves részek eredetileg egy tömböt képeztek az egyenes lépcsőszakaszokkal, ezek most külön tömbként kerülnek kialakításra. (lásd 4. melléklet)
 - c. A lépcsők fellépő magassága egységesen 15,5 cm. Ennek megfelelően a kőtömbök magassága az első (I. számú) lépcső fok kivételével 15,5 cm. Ez utóbbi magasságát azonban 5 cm-rel meg kell növelni (lásd 6. sz. melléklet és konszignáció), mivel ennek támaszkodik neki a lépcső körül található kockakő burkolat
 - d. A lépcsők járólapjának szélessége a jelenlegitől eltérően $32 + 5 = 37$ cm. Ennek oka az, hogy a korábbi hibás elhelyezés ezáltal korrigálható, azaz a lépcsőfokok így egymásra is támaszkodnak. Ez alól a legfelső (VII. számú) lépcső kivétel, itt a meglévő lapburkolathoz történő csatlakozás miatt a 32 cm szélesség tartandó (lásd 6. melléklet és konszignáció).
 - e. Az I. lépcsőfok két végén található I/3b és I/3 j jelű elemek szélessége egységesen 32 cm, ezáltal a hibák leírásánál a 2. pontban részletezett hiba orvosolható.
 - f. Az V. és VI. lépcsőfokok méretei úgy kerültek meghatározásra, hogy azok a lábazati lapburkolat alá benyúljanak

- g. A kötőmbök közötti hézag mérete 3 mm. A hézag kitöltésére a kötőmbök színéhez közel azonos árnyalatú habarcsanyagot kell használni. A hézagokat telített kivitelben kell kialakítani
 - h. A tömbköelemek fellépő felőli éleit 1 cm (10 mm) sugarú negyedkörrel kialakított lekerekítéssel kell ellátni
 - i. Felületképzés:
 - 1. A lépcsőtömbök a jelenleginek megfelelő szemcsézést (stokkolást) és élszegélyezést kapnak.
 - 2. A stokkolás kivitelezésekor a sík felületet félfinom szemcséző kalapáccsal kell kialakítani. A szemcsézett felület eltérése a síktól max. 2 mm lehet. A stokkoló kalapács nyomainak a kőfelületen egyenletesnek kell lenniük, a felületen munkahézag nem mutatkozhat.
 - 3. Az élszegélyezés méretei az alábbiak szerint alakítandók: homloklapoknál a hosszanti élszegély 2,5 cm széles, a függőleges élszegély 1,5 cm széles. A lépcsőtömbök járólapján az élszegélyezés a külső hosszanti oldalon 3 cm széles, a belső hosszanti oldalon a ráfedés miatt $2,5+5=7,5$ cm széles. A rövidebbik oldalakon az élszegély szélessége 1,5 cm széles (lásd 6/3. részletrajz). Az élek nem lehetnek csipkézettek, és határozott egyenes vonalat kell alkotniuk.
 - j. A tömblépcső fokokat 3 mm-es kifelé történő eséssel kell elhelyezni.
 - k. A a II-VII. sz. lépcsőfokok tömbjei esetében az alsó síkon a konszignációs rajz szerinti saroklemetszést kell kialakítani (lásd 6. sz. melléklet)
 - l. A kövek méreteit és konszignációját a mellékelt részletrajzok és a táblázat tartalmazza.
 - m. A munkák megkezdése előtt a kötőmbök gyártási és a beépítési méretei ellenőrizendők!
- 4. a jelenlegi korlátok helyett a műemléki épülethez illeszkedő, kovácsoltvas korlát helyezendő el a keleti és nyugati lépcsőkarok tengelyében. Ennek kialakítását a műemléki hatósággal egyeztetni kell.
 - 5. a jelenlegi „rámpa” megszüntetendő, helyette a templom nyugati oldalán található bejáraton mobil rámpa alakítandó ki.

A bejárat elölépcső eredeti állapotát bemutató fotókat az 1. sz. fotómelléklet, a jelenlegi állapotát bemutató fényképfelvételeket az 2. sz. fotómelléklet, a jelentősebb hibák bemutatását az axonometrikus rajzok tartalmazzák.

A jelen szakvéleményben foglalt munkák az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerint nem építésügyi hatósági engedélyhez kötött tevékenységek, azonban a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 393/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet 3. § (1) és (4) bekezdése szerint azok elvégzéséhez az örökségvédelmi hatóság engedélye szükséges.

Budapest, 2014. szeptember 4.

Mednyánszky Miklós
kulturális örökségvédelmi szakértő
eng.sz.: Sz-52/2009

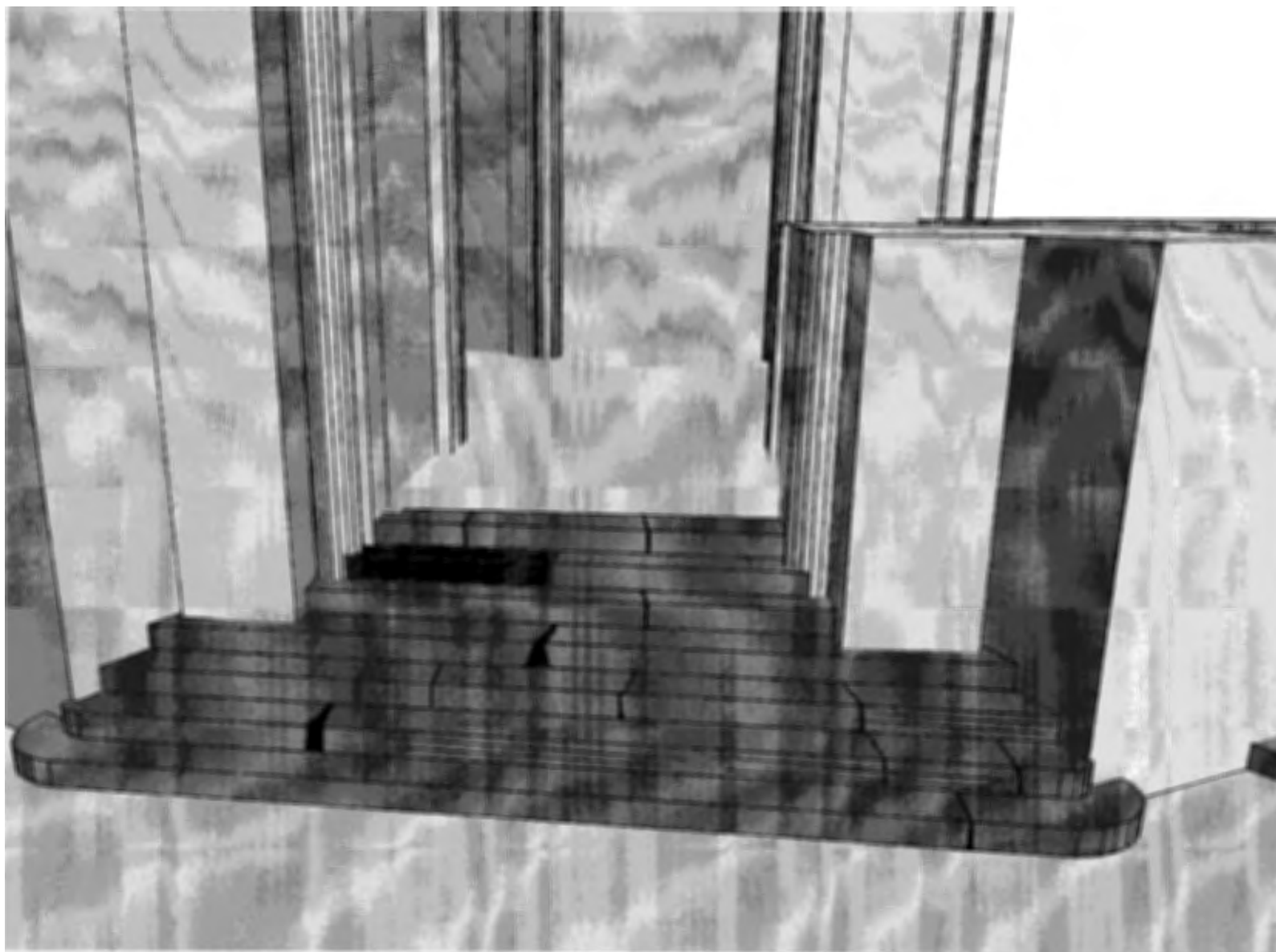
Felhasznált források:

1. Dausz Gyula: Kőbánya története. – Budapest: 1913 (reprint: Budapest Kőbánya Önkormányzata – Pataky Művelődési Központ, 2000)
2. dr. Szalai György: Kőbánya története - Budapest Főv. X. Ker. Végr. Biz. 1970
3. Bp. X. Pataki István tér, rk. templom tudományos dokumentáció Budapest 1978. (Fővárosi Levéltár tervtára, jelzet: XV.17.e.306. Budapesti Műemlékfelügyelőség 1312. és 1312. doboz)
4. Nemes Márta: A kőbányai templom története – Ars Hungarica, Akadémiai Kiadó 1981
5. Budapesti Városépítési Tervező Vállalat: Budapest Műemlékeinek jegyzéke – Budapest 1952
6. Budapesti Városépítési Tervező Vállalat: Budapest Műemlékeinek jegyzéke – X. kerület – Budapest 1955
7. Hála József: Kőbányászat és kőfaragás a Gerecse hegységben. (Életmód és tradíció 7. MTA Néprajzi Kutatóintézet 1995. 308-335.o.)

MELLÉKLETEK

1. Alaprajz

2. A nyugati lépcsőkar hibáinak bemutatása

tönkrement kőelem

működő pótlás

*hiányzó kődarab
(balesetveszélyes!)*

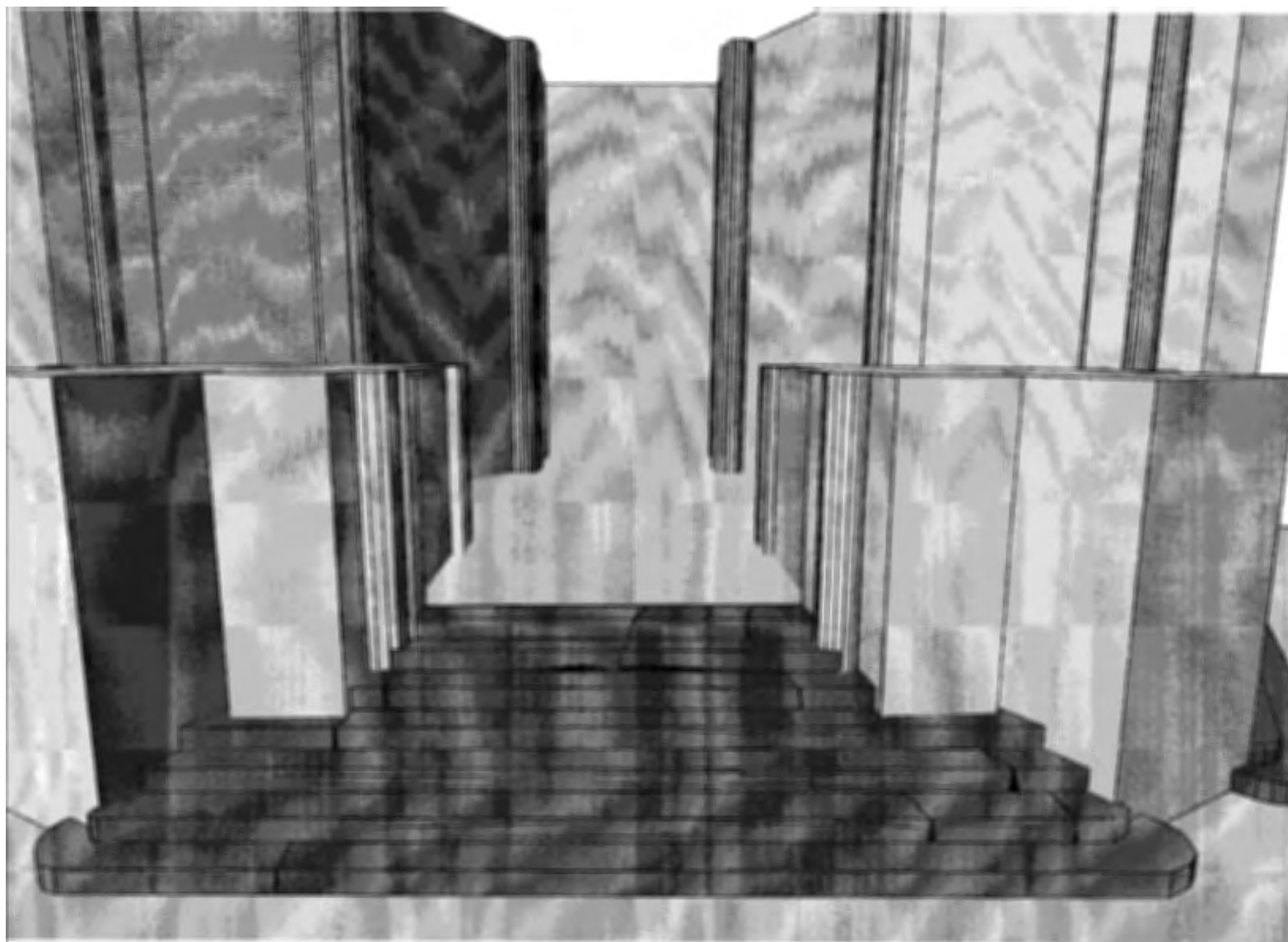
keresztrepedés

lemez elválás

3.

A középső lépcsőkar hibáinak bemutatása

működő pótlás

*csöpögő víz által vájt
mélyedés*

tönkrement kőelem

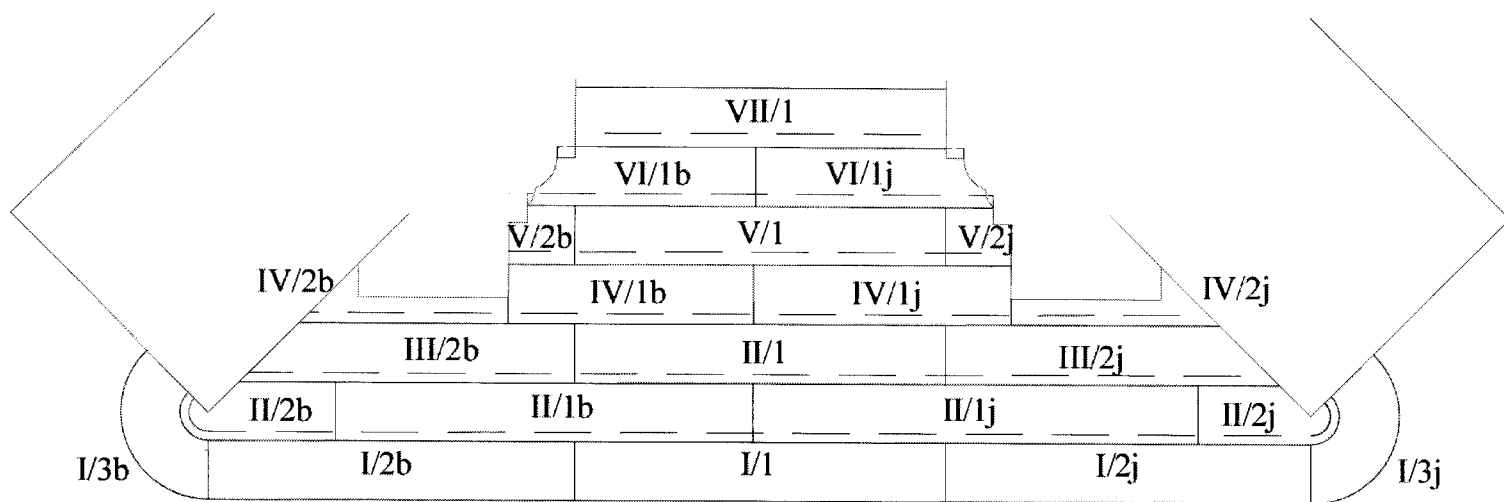
keresztrepedés

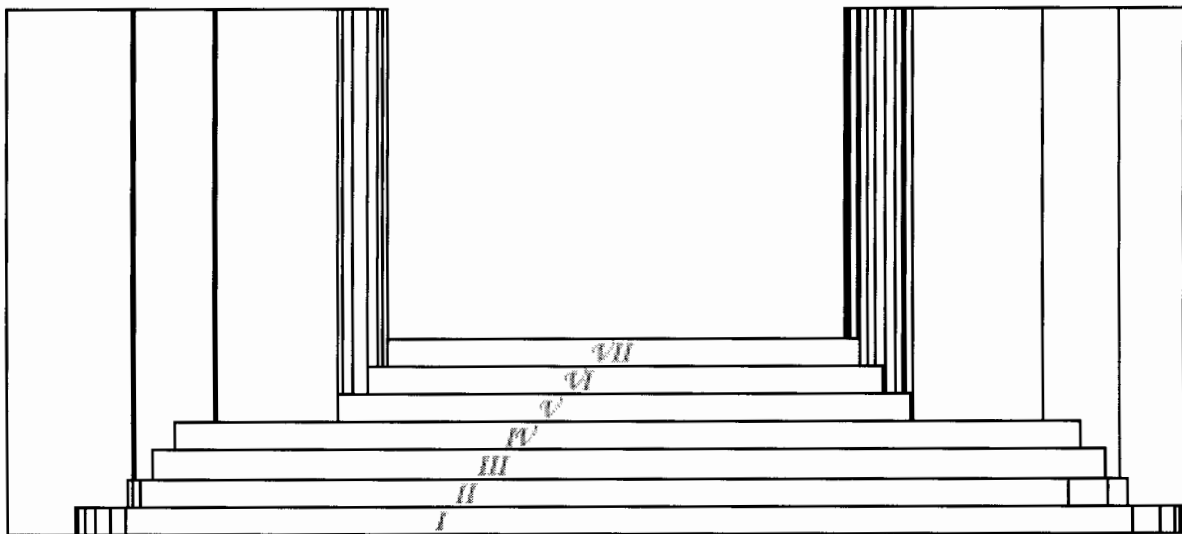
lemez elválás

4.

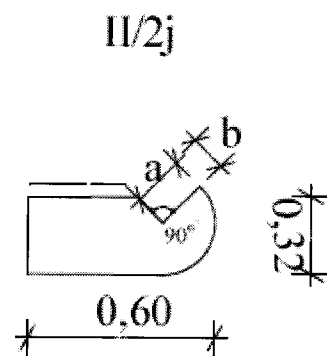
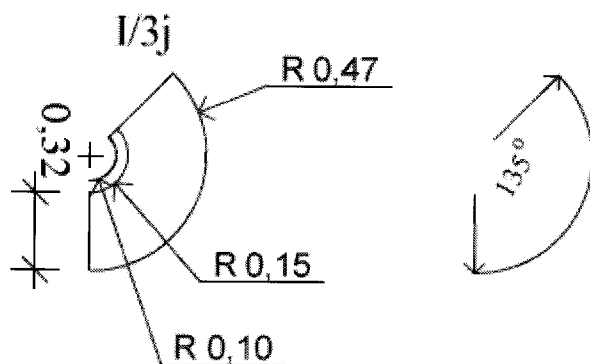
Alaprajz a kövek számozásával

5. Előlnézet

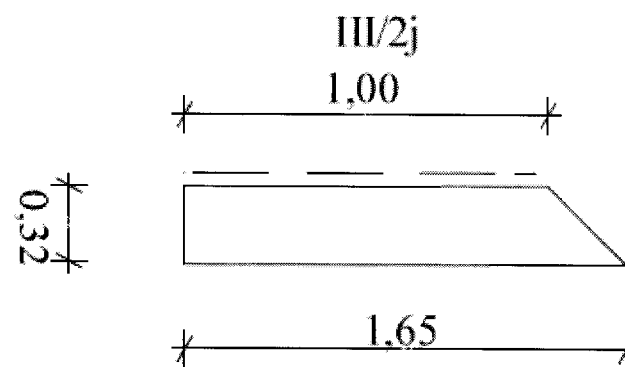
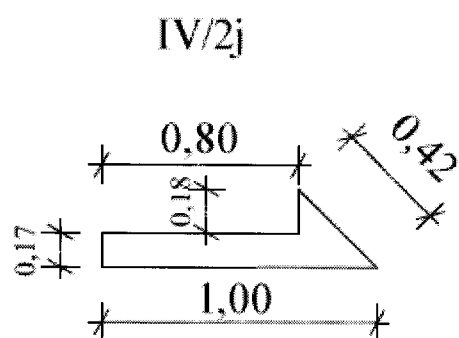

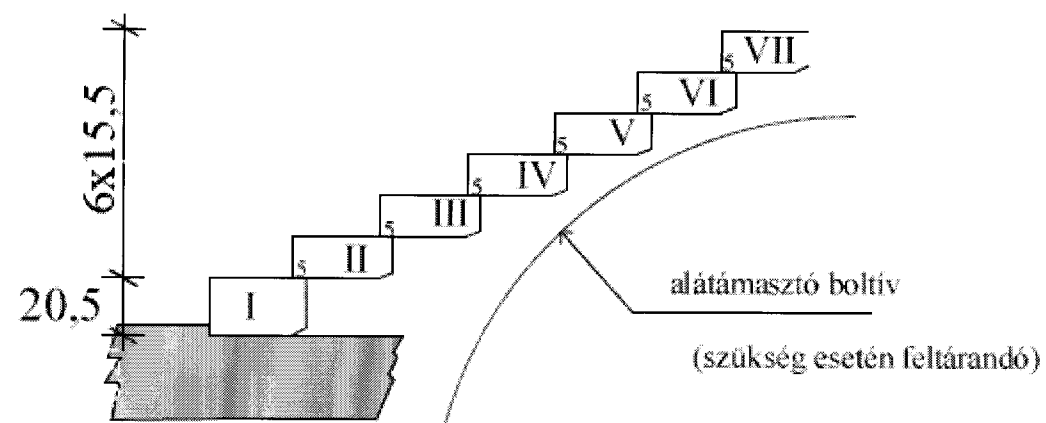
6. Részletrajzok 1-4.

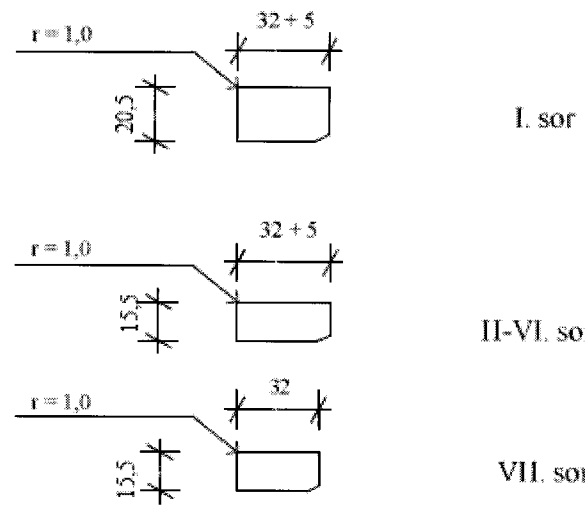
a = 15 cm ellenőrizendő!

b = 20 cm ellenőrizendő!

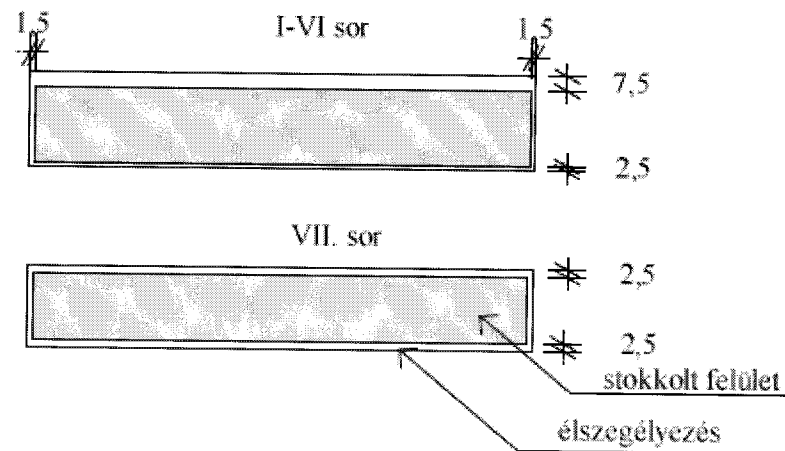

A lépcső keresztmetszete

A tömbkő elemek keresztmetszeti méretei
(a méretek cm-ben)

A lépcsők járófelületének szegélyezése
(a méretek cm-ben)

7.

1. fotómelléklet

A templom eredeti terveinek fotókópiái
és
archív felvételek

8. 2. fotómelléklet

A bejáratí lépcső jelenlegi állapota

9. Konszignáció

jel	készül (db)	magasság (cm)	befoglaló méret (cm)	egy darab térfogata (m ³)	összes mennyiség (m ³)	megjegyzés
I/1	3	20,5	37x270	0,205	0,615	
I/2b	6	20,5	37x160	0,121	0,726	
I/2j	6	20,5	37x160	0,121	0,726	
I/3b	6	20,5	50x80	0,082	0,492	
I/3j	6	20,5	50x80	0,082	0,492	ld. részletrajz
II/1b	3	15,5	37x260	0,149	0,447	
II/1j	3	15,5	37x260	0,149	0,447	
II/2b	3	15,5	37x60	0,034	0,102	
II/2j	3	15,5	37x60	0,034	0,102	ld. részletrajz
III/1	3	15,5	37x270	0,155	0,465	
III/2b	3	15,5	37x165	0,092	0,276	
III/2j	3	15,5	37x165	0,092	0,276	ld. részletrajz
IV/1b	3	15,5	37x180	0,103	0,309	
IV/1j	3	15,5	37x180	0,103	0,309	
IV/2b	3	15,5	37x100	0,057	0,171	
IV/2j	3	15,5	37x100	0,057	0,171	ld. részletrajz
V/1	3	15,5	37x270	0,155	0,465	
V/2b	3	15,5	37x50	0,029	0,087	
V/2j	3	15,5	37x50	0,029	0,087	
VI/1b	3	15,5	37x180	0,103	0,309	
VI/1j	3	15,5	37x180	0,103	0,309	
VII/1	3	15,5	32x270	0,134	0,402	
		összes mennyiség:			7,785	

10. Költségvetési kiírás

1 Tardosi előlépcsőrendszer óvatos bontása, raklapra helyezése, ágyazóanyagoktól tisztítása, számozása, konszignálása, Megrendelő telephelyére szállítása.				
7,785 m3	A:	55 000	428 175	
	D:	95 000		739 575
2 Tardosi vörösmész-kő tömlépcsőelemek gyártása, kőkonszignáció és kő részletrajzok szerint, gorombán csiszolt illetve szemcsézett felülettel, éltompítással, rozsdamentes acél kötőelemekkel, hagyományosan cement-habarcsba elhelyezve.				
7,785 m3	A:	895 000	6 967 575	
	D:	197 600		1 538 316
3 Kapcsolódó megmaradó tardosi vörösmész-kő lábazat javítás, legszükségesebb cserék, újrahézagolás.				
1 egység	A:	81 000	81 000	
	D:	44 000		44 000
4 Kapcsolódó térburkolati kőelemek vissza-helyezése induló lépcsőfokok köré.				
12 m2	A:	1 500	18 000	
	D:	8 900		106 800
			7 494 750 Ft	2 428 691 Ft
			9 923 441 Ft	
ideiglenes melléklét., költségtérítés (lerakói díj, palánk, energia stb.)				700 000 Ft
összesen				10 623 441 Ft
áfa 27 %				2 868 329 Ft
mindösszesen:				13 491 770 Ft

Budapest, 2014. szeptember 9.

Mednyánszky Miklós
kulturális örökségvédelmi szakértő
eng.sz.: Sz-52/2009